

Nederlanders stichten 'hun' Edam in Canada

Ruim twee honderd jaar geleden, om precies te zijn in oktober 1786, reisden de eerste Europeanen vlak langs de plek waar later het dorp Edam zou ontstaan. In 1980, tijdens familiebezoek aan Canada, ontdekte een inwoner van Edam dit stadje en nam enige informatie mee.

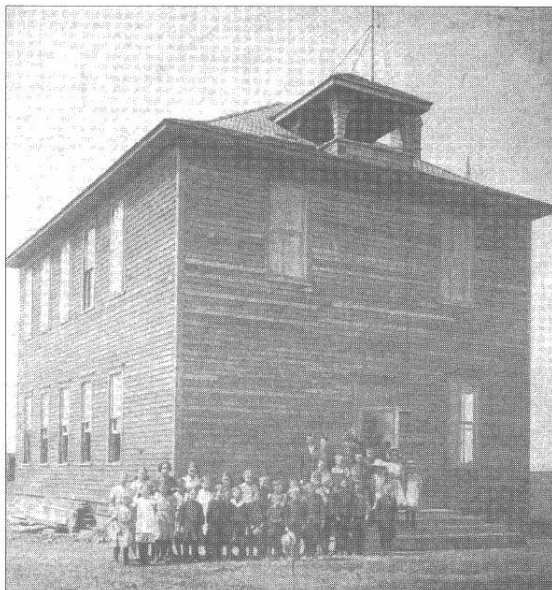
Robert Longmoor en zijn gezelschap waren in 1786 op weg van Hudson House naar Pine Island en zij gebruikten daarbij Horse Knoll (het tegenwoordige Horse Hill) als herkenningspunt.

Het jaar 1829 is bekend omdat daarin de eerste highway van Canada is ontstaan. Die liep van Portage la Prairie via Fort Carlton en Fort Pitt naar Edmonton. Het was de langste en beroemdste trail route) van Canada en liep ongeveer vijfhonderd meter ten oosten van het huidige Edam.

Per seizoen trokken er destijds wel zo'n twintigduizend huijkarren voorbij vol met mensen, die in het Westen een nieuw bestaan wilden opbouwen. Volgens overleveringen kampeerde op acht december 1857 James Hector met twee metgezellen, waaronder de wetenschapper Thomas Blakiston, vijf mijl ten oosten van Horse Knoll. Het plan was om zich aan te sluiten bij de Palliser-expeditie. John Palliser, een welgestelde Ierse landeigenaar, wilde op zoek gaan naar een bruikbare route via de prairies en door de Rocky Mountains.

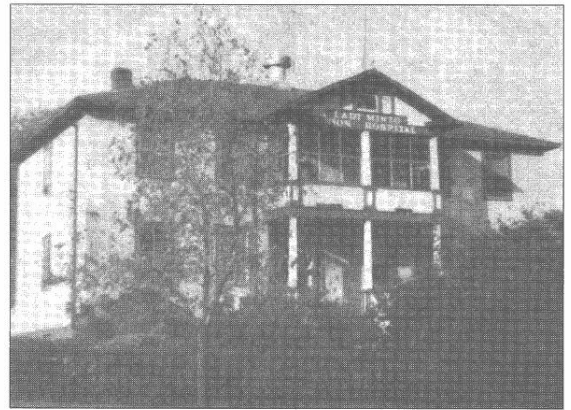
In het jaar 1898 redde ene Adolphus Nolin twee vrouwen uit handen van de Sioux-indianen. Hij werd daarbij geholpen door een man wiens naam onbekend is gebleven. De dames heetten: mevr. Delainey en mevr. Gowanlock.

School in Edam in Canada, 1920 (foto Ch. Kroesen)

Handelspost

Rond 1900 was er al heel wat bewoning ontstaan in de buurt van een handelspost van de North-West Fur Company (bonthandel). De eerste bewoners waren Nederlanders, Engelsen, Schotten en

Ziekenhuis in Edam in Canada, 1917 (foto Ch. Kroesen)

Fransen. Twee broers Brandsma emigreerden met hun gezinnen en de familie Visscher in 1906 van Amsterdam naar Canada. Via North Battleford kwamen ze op deze plek terecht. Zoon Roelof Brandsma opende er een slagerij en trouwde met Lyda Wouters. Leden van de andere familie Brandsma verbonden zich met de families Wollen, Hassing en Schaffer. Eveneens bewoners van het eerste uur.

Na verloop van tijd verschenen er meer winkels zoals een banketbakkerszaak, annex wasserette en een kapperszaak. De stad had een eigen gemeentebestuur, een politiebureau en een heuse sherrif. In 1911 was het station klaar en de eerste trein arriveerde in de late herfst. Het spoor eindigde een kwart mijl ten noorden van Edam. Een berg stenen zorgde ervoor, dat de trein niet van de rails af kon lopen. Door middel van een Y-vormig spoordeel kon de trein keren.

Rampdag

Naast een postkantoor, bezat Edam nog drie hotels. Het "King George Hotel" was gebouwd in 1900 en vanaf twee dollar per dag kon je er een kamer huren. Helaas brandde het in 1930 totaal af. Vijftien juni 1912 was de eerste rampdag voor Edam. In de kapperszaak van Lindgren werd per ongeluk een olielamp omgestoten en in een mum van tijd stond alles in brand. Het hele noorden van Edam werd in de as gelegd, alleen het gemeentehuis bleef gespaard. Kort na de brand vestigden een houtwerf en een ijzerhandel zich in het stadje.

Edam in Canada in vogelvlucht. Links onder het station, 1920 (foto Ch. Kroesen)

In 1913 opende de eerste school zijn deuren. Wilbert Lake was de eerste onderwijzer. De tweede school kwam er in 1920 en juffrouw Lemeureux werd daar de eerste onderwijzeres. Behalve drie kerken en een ziekenhuis (gebouwd in 1912) was er in 1923, hoe kan het nog sterker, een kaasfabriek in vol bedrijf.

Windmolen

Men gaat ervan uit dat Edam in 1905 zijn naam

heeft gekregen. Ter ere van de Hollanders is er in 1980 een windmolen geplaatst langs Highway 26. In 1981 werd deze molen omringd door duizend tulpen, geschonken door ons Edam-Volendam. Ondanks de olie-industrie is Edam klein gebleven en telt tegenwoordig maar 430 inwoners. De belangrijkste bronnen van inkomsten zijn landbouw en veeteelt.

Wil Veth-Bitter

Met dank aan de fam. Van de Wal-de Kock en Ch. Kroesen.